

Odredbe svete Stolice.

Kongregacija Indicis dekretom svojim od 12. travnja 1915. uvrstila je u imenik zabranjenih knjiga ova djela:

Cyrillos Macaire, *La Constitution divine de l'Eglise.* Genève, 1913.

Philipp Funk, *Von der Kirche des Geistes. Religiöse Essay im Sinne eines modernen Katholizismus.* München, 1913.

Alphonse Saltzmann, *Les remèds divins pour l'âme et le corps.* Paris-Bruxelles, 1913.

Pierre de Coulevain, *Le roman merveilleux.* Paris, s. a.

Istim dekretom javlja tajništvo kongregacije, da su se: Damjan Avancini i Theodor Wacker pokorili odredbi kongregacije, kojom su njihova djela bila zabranjena. (Sr. Acta Ap. Sedis, VII. pag. 180.)

Bilješke iz bogoslovske literature.

Hronološke bilješke.

Više puta dogodilo mi se, da sam slušao neku prepirku između učenika teologije. Raspravljalo bi se živo, uporno branilo svoje stanovište, dokazivalo, pobijalo protudokaze, pa na koncu konca pitanje bi ostalo neriješeno, svaka stranka pristajući uza svoje stanovište, prožeta jakim uvjerenjem o ispravnosti svoga mišljenja.

Prepirka se odnosila na jednu tačku iz hronologije; a ta je: ima li se Dionizijevoj eri (Vulgarna naša era) dodati ili oduzeti ono nekoliko godina, što ona — po mišljenju hronologa — meće pogrješno, da se Isus rodio iza sagrađenja Rima. Drugim riječima pitanje je ovo: Dionizije Exiguus († 555.) meće, da se Isukrst rodio god. 754.¹ od sagrađenja Rima, pa odatle započnje kršćansku eru, koja sada broji 1915. Ali se zna stalno, da se Isukrst rodio nešto prije: god. ili 750. ili 749. ili 748. i t. d. Stoga bi razlika bila između Dionisijeve ere i prave kršćanske

¹ Za pravo imala bi se ona zvati Dionizije-Bedina, jer je Beda metnuo prvu god. rođenja Isukr. u 754. a. u. c., a Dionizije u god. 753.

ere od 4, 5, 6 ili više godina. Pitanje je: imadu li se ono 4, 5, 6 ili više godina — ako se hoće da se ispravi Dionisijeva era — dodati joj tako, da bude 1915. + 4 ili + 5 ili + 6; ili oduzeti tako, da bude 1915. — 4, ili — 5, — 6.

Koja od ove dvije strane ima pravo?

Obadvije strane mogle bi imati pravo i krivo: jer to stoji do baze, koja se uzme za izračunavanje godina, koje su protekle od rođenja Isukrstova i koju je bazu uzeo Dionizije svojoj eri.

Neka se uzme na um:

1. Ako se znade, koliko je godina proteklo od Isukrstova rođenja (do danas na pr. 1915.), a traži se godina sagrađenja Rima, u koju bi se imala smjestiti ta prva godina Is. rođenja; pa ako Vulgarna era smještava tu prvu god. u 754. a. u. c., a morala je ju smjestiti u god. 750. ili 749. a. u. c.: u ovomu je slučaju Dijonizijeva era pogriješna za 4 ili 5 godina. Ove godine imadu se oduzeti Vulgarnoj eri. Razlog je tomu, što, ako je proteklo od rođenja Isukrs. 1915., ako se je Is. rodio 750. ili 749. a. u. c., a ne 754. kako misli Dionizije (Beda), nije nikako moglo proteći 1915. od g. 754. a. u. c. do danas, već 4 ili 5 godina manje. Stoga se mora oduzeti Vulgarnoj eri, koja se počinje g. 754. pa do danas broji 1915, 4 ili 5 godina.

2. Ako li je proteklo zbilja od g. 754 a. u. c. do danas 1915. g., a Isukrst se nije rodio g. 754., već ili 740 ili 749. a. u. c., u ovomu slučaju mora se dodati Vulgarnoj eri 4 ili 5 god. — Razlog je, što, ako je proteklo od god. 754. 1915., mora biti proteklo od rođenja Iskr. 4 ili 5 god. više, kada se znade, da se je Isus rodio 4 ili 5 god. prije, to jest 750. ili 749. a. u. c.

3. Ako se napokon ne zna, koliko je proteklo, već se traži termin, odakle bi se započele brojiti godine; i ako je Vulgarna era stopila pogješno dvije godine u jednu i suzila razmak od 4 ili 5 god., što je prolazio između te dvije godine; tada Vulgarna era unosi u hronologiju više ili manje godina, nego li ih u istinu ima. Tako, ako je n. pr. Vulgarna era zabilježila god. 754. a. u. c., mjesto da zabilježi 749., tada unosi u hronologiju 5 godina više; ako li je zabilježila n. pr. 749. mjesto 754., tada oduzimalje hronologiji 5 godina.

Ove godine valja iz njene hronologije u ovom slučaju ili izbaciti ili nadodati, ako se hoće da se Vulg. era ispravi.

Kako je auktor Vulg. ere postupao i kojim putem išao, kada je udarao temelje Vul. eri? — Kako da se pitanje riješi?

— Ja ga rješavam služeći se Julijanskim periodom (Periodus Juliana). Ovaj period može tvoriti pravih čudesa u hronologiji.

Julijanski će mi period pomoći, da saznam ne termin, kada se rodio Isukrst ili kada je Rim bio sagrađen, već da saznam, je li koja godina ispuštena ili više nadodata u brojenju do danas od jednoga ustanovljena termina, kao n. pr. da li je Dionizije stopio god. 754. a. u. c. u god. 750. ili 749., pa tim oduzeo 4 ili 5 godina toku vremena ili je možda prenio god. 754. dalje naprijed, pa tim dao više nekoliko godina toku vremena, koje protekle nijesu.

Ja zastupam ovako:

Sadašnja god. 1915., kao što nam je jasno iz astronomije, imade mjesečni ciklus (numerus aureus) 16., a sunčani ciklus 24., indikciju 13. — Prema ovomu dakle godina 1915. odgovara godini 6.628. Julijanskog perioda. Ako se oduzmu godine 1915. od ovoga perioda: 6.628—1915. imat ćemo god. 4.714. Julijanskog perioda. Ovu godinu Julijanskog perioda imalo bi se pokrivati sa god. 754. od sagrađenja Rima, ako je zbilja proteklo od te godine do danas 1915. No pokrivala li se? Kako ćemo mi to saznati? Periodus Juliana ne će nam ništa o tomu kazati, a i ne može nam kazati. Mi valja da tražimo koji drugi izvor. Do nas su doprla tri mišljenja o vremenu sagrađenja Rima. Prvi je M. Terentia Varrona: ovaj smješta za god. 3. olimpijade 6, a ta bi godina računajući natrag odgovarala god. 3.961. Julijanove periode. Drugo je M. Porcija Kata i Verija Flaka, koji meću sagrađenje Rima g. 4, olimpijade 6, a ta bi godina odgovarala g. 3.362. Julijanskog perioda. Treće je Julija Frontina, koji meće god. 1, olimp. 7, a ta godina se pokriva sa g. 3.963. Jul. perioda.

Drži se najvjerodostojnim prvo mišljenje, to jest Varronovo, a to stoga, što je Varro uživao veliki ugled i auktoritet u historijskim pitanjima kod starih učenjaka. Plutark n. pr. nazivlje Varrona „virum in historia praestantissimum“,¹ Quintilijan: „Romanorum eruditissimum“,² Cicero: „omnium facile acutissimum et sine ulla dubitatione doctissimum“,³ Laktancije: „Nemo unquam doctior ne apud graecos quidem neque apud latinos“.⁴ Ovo je mišljenje slijedio i Dionizije u svojem „Cyclus Paschalis“, gdje je

¹ Vita Romuli. ² Lib. 10. c. 1. ³ Lib. quae. Accademicarum. ⁴ Div. Instit. 1. 1. c. 6.

udario temelje Vulgarnoj našoj eri. I zbilja, ako se pokriva — kako sam gore pokazao — god. 754. a. u. c. sa god. 4714. Julijanskog perioda, pa ako se od ove godine oduzmu 754, mi imademo god. 3961. Julijanskog perioda, a ta se godina upravo pokriva sa godinom sagrađenja Rima prema Varronovu mišljenju.

Iz ovoga se zaglavljuje: 1. Da Vulgarna era u brojenju godina nema drugoga termina, već godinu 754. od sagrađenja Rima.

2. Da, ako je pogrješna, ta pogrješka nije u tomu, što je stopila dvije godine u jednu, pa tim suzila razmak, koji je bio između te dvije godine, već je njena pogrješka u tomu, što je u lancu godina, što teku od sagrađenja Rima do danas smjestila rođenja Isukrstovo u jednu godinu, u koju nije spadalo.

3. Budući da je Vulgarna era smjestila u g. 754. a. u. c. godinu rođenja Isukrstova, a budući je s druge strane poznato i dokazano, da se Isukrst nije mogao rodio g. 754. a. u. c., već 4 ili 5 godina prije, to jest ili 750. ili 749. slijedi, da se Vulgarnoj eri imadu dodati još 4 ili 5 godina, jer je u tomu njena pogrješka.

Ovdje mi je primijetiti, da moje dedukcije pretpostavljaju kao ujamčenu točku historijsku, da je Rim sagrađen god. 3961. Julijanskoga perioda, koja godina odgovara god. 3. olimpijade VI. prema Varronovu mišljenju. Kada bi se olimpijada VI. pomakla malo više ili niže, tada dakako da bi i godina Julijanskog perioda skočila više ili pala niže. Ovdje ja ne mislim dokazivati njenu ispravnost, jer na moje pitanje ne spada. Pitanje je moje bilo, da li se imadu dodati ili oduzeti ono nekoliko godina Vulgarnoj eri; kao što nije moje pitanje da ovdje riješim, da li se je Isukrst rodio god. od sagrađenja Rima 747, ili 748, 749, 750 ili 752. Prvo sam pitanje ovdje riješio, o trećem sam otrag godina raspravljao u svomu djelu „Neke bilješke o Vulgarnoj Eri. Sarajevo. Tisk. Bosanske Pošte godine 1896.“, a drugo ostavljam za drugi put, ako bih imao prihode, volje i vremena.

O. U. Talija.

Egzegetična bilješka:

Ivanovo Evanđelje XIX. 13. U „Zeitschrift für neutestamentische Vissenschaft“ god. 1914. br. 4. izašlo je neočekivano tumačenje riječi Ivanovih „ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος“, koje Vulgata prevodi „sedit pro tribunali“. Prema